

DOI: <https://doi.org/10.32689/2523-4536/67-5>
УДК 658.14:338.3

Карпенко А. В.

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри економіки та митної справи,
Національний університет «Запорізька політехніка»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5717-4349>

Намлієва Н. В.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри управління та адміністрування,
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0122-6100>

Karpenko Andrii

Dr.Sc. (Economics), Professor,
Professor of Department of Economics and Customs,
National University "Zaporizhzhia Polytechnic"

Namliieva Natalia

PhD (Economics), Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Management and Administration,
Bogdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University

УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЯМИ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

INVESTMENT MANAGEMENT AS AN IMPORTANT COMPONENT OF BUSINESS DEVELOPMENT

Стаття присвячена актуальним питанням управління інвестиціями на підприємстві в умовах повномасштабного вторгнення російської федерації в Україну. Проаналізовано сутність понять «інвестиції» та «управління інвестиціями». Співставлено поняття «управління» та «менеджмент» й обґрунтовано використання поняття «управління інвестиціями» у статті. На основі синтезу трьох наукових підходів (системний, функціональний, процесний) визначено місце управління інвестиціями в процесі підприємницької діяльності. При дослідженні методологічних основ управління інвестиціями на підприємстві, запропоновано класифікувати принципи управління інвестиціями на такі взаємопов'язані види: інтегрованість, континуальність, гнучкість, універсальність. Розроблено загальну модель управління інвестиціями в межах підприємницької діяльності та проаналізовано основні її складові (принципи, методи, мета, завдання, інвестиційна стратегія, інвестиційна політика, інвестиційний потенціал та ін.).

Ключові слова: управління інвестиціями, підприємницька діяльність, принципи, методи, інвестиційна стратегія, інвестиційна політика, інвестиційний проект, інвестиційна програма, інвестиційний потенціал, інвестиційна активність.

The full-scale invasion of the Russian Federation has significantly changed the business environment and investment conditions in Ukraine. Unfortunately, today there is a decrease in the volume of investments in the national economy. Entrepreneurial activity requires management to be flexible, to constantly search for and choose the approaches and methods of management that are best suited and adapted to the specific situation, are the most useful for the activities of the enterprise. A thorough theoretical analysis of the essence and content of the investment management process as a component of entrepreneurial activity and the development of a general model of investment management at the enterprise. The article used logical and abstract method and methods of analysis and synthesis, system, functional and process approaches. The article analyzes the essence of the concept of "investment" and substantiates a synthesized approach to understanding the process of investment management within the framework of entrepreneurial activity. The features of application of system, functional and process approaches in the process of investment management at the enterprise are revealed. It is proposed to classify the principles of investment management into the following interrelated types: integration, continuity, flexibility, universality. The general model of investment management in the process of entrepreneurial activity is developed, which is based on the investment potential (a set of investment resources) and innovation activity (ensures the implementation of innovations, new business ideas at the enterprise), by applying principles and methods, functions and determining the goals and objectives, reflects the process of implementing the investment strategy (master plan) through the implementation of investment policy in specific aspects of investment management (development of investment pro-

jects, selection and implementation of the investment program, ensuring the investment portfolio, etc.). It is proved that investment management is one of the main components in the process of entrepreneurial activity, which ensures the effective development of the enterprise, maximizing profits and increasing competitiveness. It is determined that investment management at the enterprise should be scientifically substantiated and predictable, clearly correspond to the purpose and tasks set by the investment strategy. Scientific knowledge and understanding of the investment management process as an important component of entrepreneurial activity allows to substantiate the direction, essence and content of investment and financial activities of the enterprise at the present stage of transformation of the Ukrainian economy.

Keywords: investment management, business activity, principles, methods, investment strategy, investment policy, investment project, investment program, investment potential, investment activity.

Постановка проблеми. Повномасштабне вторгнення російської федерації суттєво змінило здійснення підприємницької діяльності та умови інвестування в Україні. Незважаючи на героїчну боротьбу українського народу проти російської агресії, на жаль сьогодні відбувається зменшення обсягів річних інвестицій в національну економіку, особливо прямих іноземних інвестицій (погіршився стан інвестиційного клімату), що призводить до втрати конкурентоспроможності українського бізнесу, падіння виробництва та збільшення собівартості продукції, зниження обсягів основного капіталу на підприємстві тощо.

Таким чином, підприємницька діяльність в Україні відбувається в складних та мінливих (турбулентних) соціально-економічних та політичних умовах, що вимагає від керівництва (системи менеджменту) бути гнучкими, здійснювати постійний пошук та вибирати такі підходи і методи управління, які на їх погляд оптимально підходять та адаптуються до конкретної ситуації і є найбільш корисними для діяльності підприємства.

Ефективне управління інвестиціями безумовно є однією з головних заporук успішного функціонування та розвитку підприємницької діяльності. Адже процес інвестування на підприємстві забезпечує структурне та якісне оновлення виробництва, модернізацію наявних виробничих потужностей та технологічного процесу, створення нових робочих місць, що призводить в цілому до його економічного зростання, підвищення конкурентоспроможності. Це зумовлює в українських наукових колах актуалізацію питань пов'язаних з формуванням та здійсненням ефективного процесу управління інвестиціями на підприємстві.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у розроблення проблем управління інвестиціями на підприємстві здійснили наступні зарубіжні та вітчизняні вчені: Ф. Дж. Фабозці, Л. Гітман, М. Джонк, І. О. Бланк, М. П. Войнаренко, І. Ю. Єпіфанова, А. А. Пересада, О. В. Феєр, Л. Б. Бушовська та інші. Але, незважаючи на комплексні і ґрунтовні дослідження стосовно управління інвестиціями в процесі

підприємницької діяльності, дана проблематика потребує подальшого теоретико-методологічного обґрунтування питань, які стосуються принципів, методів, завдань, стратегії та використовуються в системі управління інвестиціями. Також ми вважаємо відкритими залишаються питання пов'язані з вивченням моделей управління інвестиціями в межах здійснення підприємницької діяльності. Тому дане дослідження є своєчасним та актуалізує науковий інтерес до окреслених питань.

Мета статті полягає у ґрунтовному теоретичному аналізі сутності та змісту процесу управління інвестиціями, як складової підприємницької діяльності та розробці загальної моделі управління інвестиціями на підприємстві.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для кращого розуміння сутності процесу управління інвестиціями на підприємстві вбачаємо за необхідність розкрити поняття «інвестиції». Доцільно відмітити, що інвестиції є важливою рушійною силою ефективного функціонування та розвитку вітчизняної економіки, в тому числі підприємницької діяльності. Саме доступність інвестицій, їх вартість на ринку обумовлює підприємницьку активність, сприяє нарощенню потенціалу та розширенню можливостей для створення доданої вартості, підвищення конкурентоспроможності. Вони виступають важливим інструментом перерозподілу грошових активів між суб'єктами фінансових відносин, розподіляють суспільний дохід між галузями в українській економіці [1, с. 92]. Тому їх тлумаченню та інформаційному поширенню надається значна увага не тільки на науково-дослідницькому, а і юридичному рівнях (табл. 1).

Необхідно зауважити, що юридичне тлумачення поняття «інвестиції» потребує, на наш погляд, подальшого узгодження. Зокрема, у Господарському кодексі України інвестиції у формі вкладень виступають не як матеріальний предмет (чи нематеріальний), а по суті відображають процес інвестування, що не зовсім співпадає з трактуванням поняття «інвестиції» яке надається в Законі України «Про інвестиційну діяльність». Крім цього,

інший підхід щодо трактування поняття «інвестиції» спостерігається і в Податковому законодавстві України, де вони представлені як господарські операції (а не цінності), та класифікуються (ст. 14) на чотири види (капітальні, фінансові, портфельні, реінвестиції), а це не передбачено Законом України «Про інвестиційну діяльність».

Поняття «інвестиції» є багатоаспектною економічною категорією, що призводить до різного її тлумачення в українських і зарубіжних наукових колах. Так, наприклад, серед науковців (в тому числі і в Господарському кодексі України) поширеним є підхід щодо визначення їх як довготермінових (довгострокових) вкладень (А. М. Кацан [11, с. 13], Г. О. Колесніков [12, с. 94] та інші). Хоча серед фінансових інвестицій підприємства можуть бути і короткотермінові вкладення (на тиждень, місяць і навіть дні).

Доцільно також обґрунтувати позицію, згідно якої у статті використовується поняття «управління», а не «менеджмент». Ми

вважаємо, що процес управління як загальне явище характеризується ширшим змістом, адже проявляється не тільки у соціальній, а й у біологічній і технічній сферах (рис. 1).

Проте в контексті реалізації підприємницької діяльності, на наш погляд, поняття «управління» та «менеджмент» є тотожними. Чому ми використовуємо поняття «управління інвестиціями», це насамперед пояснюється традиціями, які склалися в українській науці (продовжується широке використання науковцями понять «управління» та «менеджмент» в економічній літературі одночасно при вивченні питань пов'язаних з підприємницькою діяльністю), а також практикою його застосування в навчальному процесі (розповсюдженим у навчальних установах є викладання освітнього компоненту саме під назвою «Управління інвестиціями»).

У статті використовується синтез трьох наукових підходів, щодо розуміння місця управління інвестиціями в процесі підприємницької діяльності (рис. 2).

Таблиця 1

Тлумачення поняття «інвестиція» в контексті юридичного та науково-дослідницького аспектів

Автор, джерело	Визначення
Юридичний аспект	
Закон України «Про інвестиційну діяльність» [2, ст. 1]	всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (доход) та/або досягається соціальний та екологічний ефект.
Господарський кодекс України [3, ст. 326]	довгострокові вкладення різних видів майна, інтелектуальних цінностей та майнових прав в об'єкти господарської діяльності з метою одержання доходу (прибутку) або досягнення іншого соціального ефекту
Податковий кодекс України [4, ст. 14]	господарські операції, які передбачають придбання основних засобів, нематеріальних активів, корпоративних прав та/або цінних паперів в обмін на кошти або майно.
Науково-дослідницький аспект	
Дж. М. Кейнс [5]	поточний приріст вартості засобів виробництва в результаті виробничої діяльності цього періоду; Частина нагромадженого за певний період прибутку, що не була використана для споживання.
Л. Гітман, М. Джонк [6]	спосіб вкладення капіталу, який повинен забезпечити збереження або зростання вартості капіталу та (або) принести позитивну величину доходу.
К. Макконнел, С. Брю [7]	сукупність товарів, придбаних підприємствами або приватними особами для збільшення накопиченого капіталу
К. М. Дідур [8, с. 33]	грошові (або ж еквівалентні їм) кошти, які потенційний інвестор (тобто власник фінансових засобів), бажає вкласти в проект, з ціллю збільшення ефективності діяльності будь-якої сфери діяльності даного проекту (з врахуванням існуючих ризиків) та одержання прибутку (доходу) або ж соціального ефекту в майбутньому
Ю. О. Шевченко [9, с. 33]	термінове (короткострокове або довгострокове) вкладення капіталу(коштів) та інших активів у різні сегменти суспільного життя, внаслідок чого досягається отримання прибутку, значимих соціальних і екологічних результатів чи досягнення лідерських позицій суб'єктами інвестиційної діяльності.
І. В. Безп'ята [10, с. 12]	вкладення фінансових, матеріальних та інтелектуальних ресурсів на перспективу в необоротні активи та приріст оборотних активів з метою отримання в подальшому доходів (прибутку) або досягнення іншого значимого для інвестора ефекту, в тому числі соціального.



Рис. 1. Місце менеджменту в процесі управління: загальний підхід

Джерело: розроблено авторами



Рис. 2. Складові процесу управління в контексті підприємницької діяльності: синтезований науковий підхід

Джерело: розроблено авторами

По-перше, ми розуміємо управління інвестиціями з точки зору системного підходу, адже розглядаємо даний процес у сукупності з іншими складовими підприємницької діяльності (управління виробництвом, управління фінансами, управління персоналом тощо). По-друге, з позицій функціонального підходу (відповідає на питання «Що робити?»),

тому що управління є важливою інтегрованою функцією в підприємницькій діяльності, яка включає взаємопов'язані функції – планування, організація, мотивація, контроль. По-третє, – підприємницька діяльність, як і її складові управління інвестиціями виступають процесами, тобто вони є сукупністю взаємозалежних та взаємодіючих дій (операцій),

які спрямовані та сконцентровані на досягнення оптимальних результатів роботи підприємства, усіх напрямків його діяльності в тому числі – інвестиційної діяльності. Таким чином, управління інвестиціями у контексті проведення підприємницької діяльності, ми розглядаємо і з позицій процесного підходу (відповідає на питання «Як робити?»).

Необхідно зазначити, що підприємницька діяльність включає широкий спектр складових, окрім зазначених на рис. 2. можна відмітити «стратегічне управління», «управління інноваціями», «управління збутом» та інші. Крім цього, в економічній українській думці часто управління інвестиціями розглядають як підсистему управління фінансами на підприємстві (зокрема, Ю. Ю. Верланов [13], І. О. Бланк [14, с. 386]). Тобто питання співвідношення інвестицій і фінансів у вітчизняній науці є дискусійними та потребують подальшого теоретичного осмислення й уточнення.

Також управління як інтегрована функція не обмежується, на наш погляд, чотирма головними функціями. В економічній науці прийнято виділяти й інші функції – передбачення, регулювання, розпорядництво, координування, інформаційна тощо.

Ф. Дж. Фабозці визначає (у широкому сенсі), що управління інвестиціями – це процес управління інвестиційними активами, який також можна назвати управлінням портфелем та управління грошовими засобами [15]. Український вчений І. О. Бланк відмічає, що «управління інвестиціями є системою принципів

і методів розробки та реалізації управлінських рішень, які пов'язані зі здійсненням різних аспектів інвестиційної діяльності підприємства» [14, с. 386]. Ми погоджуємося з думкою І. Новикової, яка стверджує, що управління інвестиційною діяльністю підприємства (вбачаємо, що дане визначення може застосовуватися і до управління інвестиціями) – це система принципів, прийомів, методів та управлінських функцій, на основі яких визначаються організаційні форми та механізми управлінського впливу на процеси інвестування з метою забезпечення зростання вартості (цінності) підприємства та його стратегічного розвитку [16, с. 16]. Тому подальшим етапом нашого наукового дослідження буде аналіз принципів, методів та інших важливих елементів управління інвестиціями під час здійснення підприємницької діяльності (табл. 2).

Погоджуючись з принципами управління інвестиціями наведеними в таблиці 2, шляхом узагальнення та групування пропонуємо їх поділ на чотири взаємопов'язані види (рис. 3).

Аналіз вітчизняної економічної літератури, дає підстави стверджувати, що деякі науковці визначаючи принципи управління інвестиціями в межах підприємницької діяльності, відмічають що на їх основі безпосередньо здійснюються завдання (М. П. Войнаренко, І. Ю. Спіфанова [17, с. 34]). На наш погляд, практичне застосування принципів управління інвестиціями спочатку повинно здійснюватися на основі методів. Таким чином, ми вважаємо такий підхід не повністю розкриває логічний

Таблиця 2

Принципи управління інвестиціями на підприємстві

Автор	Принципи
М. Войнаренко, І. Спіфанова	<ul style="list-style-type: none"> – взаємозв'язок із загальною системою управління на підприємстві в цілому та з окремими функціональними системами управління зокрема; – спрямованість дій інвестиційного менеджменту на досягнення конкретних цілей інвестування; – визначення напрямків інвестиційного менеджменту в залежності від об'єктів інвестування; – єдність інвестиційної стратегії та інвестиційного менеджменту на підприємстві; – єдність інвестиційних цілей, результатів інвестиційної діяльності та засобів їх досягнення; – комплектність інвестиційного менеджменту, що передбачає планування, аналіз, регулювання та контроль за інвестиційною діяльністю; – розробка методів та засобів інвестиційного менеджменту з урахуванням підвищення ефективності виробництва, збільшення прибутку та мінімізації інвестиційних ризиків [17, с. 33–34].
І. Бланк	<ul style="list-style-type: none"> – інтегрованість із загальною системою управління підприємством; – комплексний характер формування управлінських рішень; – високий динамізм управління; – варіативність підходів до розробки окремих управлінських рішень; – орієнтованість на стратегічні цілі розвитку підприємства [18, с. 47].
О. Феєр	<ul style="list-style-type: none"> – розвиток та постійне удосконалення процесу управління; – узгодженість досягнення цілей в часі; – наукова обґрунтованість при прийнятті управлінських рішень; – адекватність; – єдність процесу розробки, виконання та контролювання в процесі використання інвестицій; – цільовий розподіл інвестиційних ресурсів [19, с. 258].

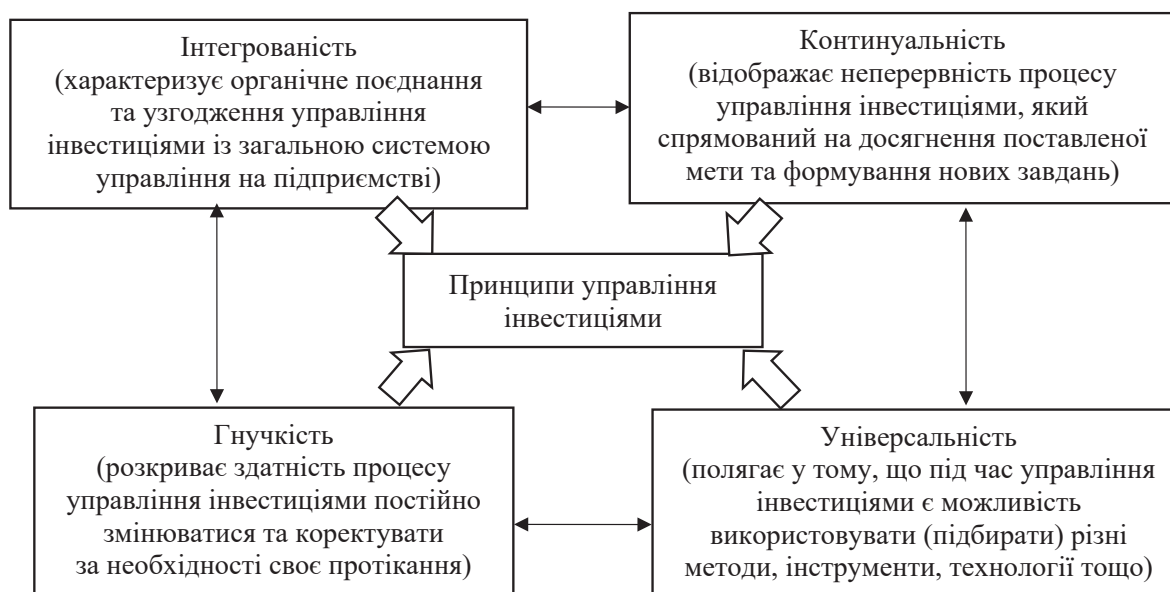


Рис. 3. Класифікація принципів управління інвестиціями в межах підприємницької діяльності

Джерело: розроблено авторами

процес реалізації принципів управління інвестицій на підприємстві. Інші науковці стверджуючи, що управління інвестиціями це система принципів та методів (І. О. Бланк [14]), вивчаючи ґрунтовно принципи (див. табл. 2) не приділяють значної уваги розкриттю загальних методів, які використовуються в процесі управління інвестиціями на підприємстві. Ми вважаємо, що така ситуація склалася насамперед тому, що поширеним поглядом серед українських науковців є застосування до управління інвестиціями методів, які притаманні загальній системі управління на підприємстві (дотримується науковець О. В. Феєр [19, с. 258]). Тому використовуючи популярну у вітчизняній науці класифікацію методів управління, пропонуємо розглядати методи управління інвестиціями в межах підприємницької діяльності на основі поділу їх на наступні види – адміністративні, економічні, соціально-психологічні (рис. 4).

До особливих методів управління інвестиціями в процесі підприємницької діяльності можна віднести наступні – оцінка фінансового стану підприємства, прогнозні моделі стану ринку, моделі оцінки інвестиційних ресурсів або інвестиційних проектів, методи контролінгу, бюджетування тощо [20].

Отже, методи відіграють важливу роль в процесі управління інвестиціями на підприємстві, адже це сукупність способів та прийомів, на основі яких досягається поставлена мета, виконуються визначені завдання управління інвестиціями, а також реалізується інвестиційна стратегія на підприємстві.

На наш погляд, головною метою управління інвестиціями є забезпечення ефективності підприємницької діяльності в поточному та майбутньому періодах, шляхом формування й реалізації інвестиційної стратегії для досягнення максимального прибутку з урахуванням мінімізації інвестиційних ризиків на підприємстві.

Для досягнення зазначеної головної мети повинні бути сформовані та виконані ціла низка завдань, частина з яких наведена на рис. 5.

Реалізація мети, поставлених завдань та й загалом ідеології процесу управління інвестиціями забезпечується генеральними планом дій у сфері підприємницької діяльності, тобто інвестиційною стратегією. Вона відображає сутність інвестиційної діяльності підприємства і спрямовує її розвиток, а процес її розроблення є важливою складовою загальної системи стратегічного вибору підприємства [21, с. 17–18].

Також ми погоджуємося з думкою С. А. Стахурської, яка відмічає, що інвестиційну стратегію на підприємстві варто розглядати не лише як ресурсну стратегію (вужкий підхід), а і як функціональну стратегію (ширший підхід), що спрямовує діяльність не лише на створення інвестиційних ресурсів, але й показує більш широкі орієнтири – через систему створення реальних інвестицій вона підтримує і забезпечує продуктову, інноваційну та інші стратегії [22].

Важливим етапом в розробці інвестиційної стратегії є процес формування інвестиційної політики за основними видами інвестиційної

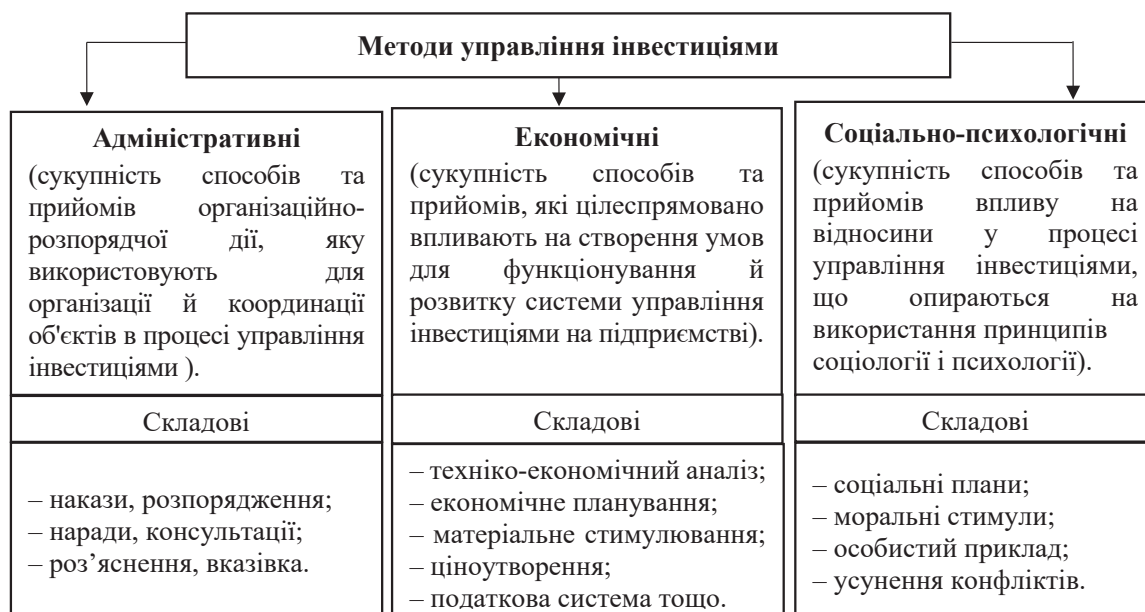


Рис. 4. Загальні методи управління інвестиціями

Джерело: розроблено авторами



Рис. 5. Завдання процесу управління інвестиціями в межах підприємницької діяльності

Джерело: розроблено за даними [18, с. 51] і доповнено

діяльності на підприємстві. Тому поширеним серед українських науковців є поділ інвестиційної політики (як засобу реалізації інвестиційної стратегії) на наступні групи: політика управління реальними інвестиціями, політика управління фінансовими інвестиціями, політика формування інвестиційних ресурсів, політика управління інвестиційними ризиками [18, с. 187]. Також інвестиційна політика є важливим інструментом активізації мотивів інвестиційної активності підприємств, бо виступає як своєрідний регулятор системи економічних взаємодій між суб'єктами інвестиційної діяльності [23, с. 186].

Інвестиційна політика є ефективним інструментом процесу управління інвестиційною діяльністю підприємства, що має вирішальне значення у функціонуванні підприємства незалежно від розмірів, галузевої приналежності, організаційно-правової форми та інших особливостей [24, с. 174]. Л. Б. Бушовська стверджує, що саме на основі інвестиційної політики формується інвестиційна стратегія підприємства [24, с. 173]. Ми дотримуємося точки зору, згідно якої на основі інвестиційної стратегії формується та реалізується інвестиційна політика в процесі управління інвестиціями в межах підприємницької діяльності.

Найчастіше на підприємстві саме в межах політики управління реальними інвестиціями реалізуються окремі інвестиційні проекти (сукупність намірів, обґрунтувань і практичних дій з реалізації інвестиційного процесу, щодо забезпечення визначених інвестором конкретних фінансово-економічних та соціальних результатів інвестиційної діяльності [25, с. 274]), а потім враховуючи всебічну оцінку інвестиційних проектів здійснюється їх остаточний відбір на основі якого підприємство формує інвестиційну програму [18, с. 260]. А в процесі політики управління фінансовими інвестиціями, насамперед, забезпечується реалізація інвестиційного портфелю – сукупність фінансових інструментів, призначених для забезпечення і реалізації фінансового інвестування на підприємстві.

Окрім цього важливими аспектами інвестиційної стратегії на підприємстві (які ширше розкривають сутність процесу управління інвестиціями) є здійснення дивідендної політики (відображає у якій формі та обсязі необхідно сплачувати дивіденди) та політики пов'язаної з процесом управління джерелами коштів (відображає оптимальну структуру джерел фінансування, напрямки залучення коштів).

Важливим елементом який забезпечує формування ефективної системи управління інвестиціями на підприємстві є інвестиційний

потенціал – сукупність наявних інвестиційних ресурсів, а також можливість розвитку підприємницької діяльності, що досягається через реалізацію можливостей мобілізації внутрішніх та зовнішніх інвестиційних коштів для досягнення стратегічних та тактичних цілей підприємства через механізм інвестування [26, с. 41].

Окрім цього для успішного управління інвестиціями підприємство повинно цілеспрямовано здійснювати інвестиційну активність, тобто діяльність щодо створення, освоєння й виробництва якісно нових видів техніки, предметів праці, об'єктів інтелектуальної власності, технологій, а також впровадження досконаліших форм організації праці й управління виробництвом [27]. Таким чином, головними складовими інвестиційної активності в підприємницькій діяльності є залучення та впровадження інновацій, нових бізнес-ідей, нових методів управління інвестиціями тощо.

Отже, на основі розгляду основних елементів процесу управління інвестиціями в межах підприємницької діяльності, ми розробили загальну модель управління інвестиціями (рис. 6).

Також необхідно відмітити, що важливим у процесі управління інвестиціями є його інституційне забезпечення, тому вбачаємо за доцільне на підприємствах (особливо на середніх і великих) формувати структурний підрозділ, який би безпосередньо відповідав за здійснення управління інвестиціями в межах підприємницької діяльності.

Висновки. Таким чином, управління інвестиціями є однією із головних складових у процесі здійснення підприємницької діяльності, яка забезпечує ефективний розвиток підприємства, отримання ним максимального прибутку та підвищення конкурентоспроможності в сучасному ринковому середовищі. Тому управління інвестиціями на підприємстві повинно бути науково обґрунтованим та прогнозованим, чітко відповідати меті та поставленим завданням, визначеній інвестиційній стратегії, особливо в умовах тривалої війни на Сході України та повномасштабного вторгнення росії (24 лютого 2022 року) на територію нашої країни.

Теоретичний аналіз процесу управління інвестиціями на підприємстві показав, що поняття «інвестиції» є неоднозначним, теоретично й методологічно дискусійним у зарубіжній та вітчизняній науці (як у науководослідницькому, так і юридичному аспектах), що насамперед пояснюється різнобічністю сутнісних властивостей даного складного економічного явища.

Обґрунтовано синтезований підхід щодо розуміння процесу управління інвестиціями

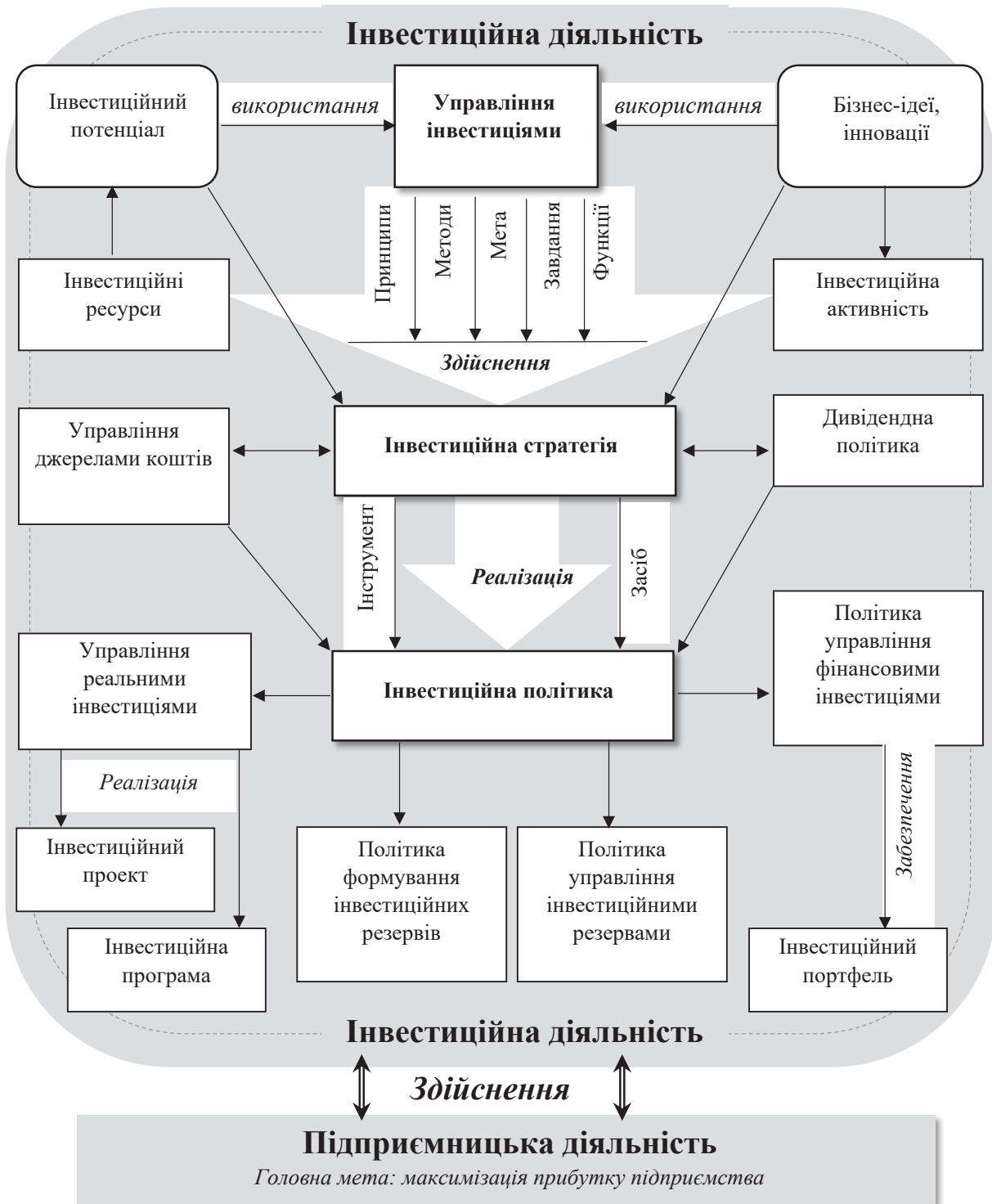


Рис. 6. Загальна модель управління інвестиціями в межах підприємницької діяльності

Джерело: розроблено авторами

в межах підприємницької діяльності. Системний підхід відображає даний процес у сукупності з іншими важливими складовими підприємницької діяльності – управління виробництвом, управління персоналом тощо. Функціональний підхід показує, що управління інвестиціями здійснюється на основі прояву взаємозалежних

функцій (планування, організація, мотивація, контроль тощо). Процесний підхід – вказує на те, що управління інвестиціями є сукупністю дій, які спрямовані на досягнення оптимальних результатів діяльності підприємства.

У статті наводиться авторське бачення стосовно визначення головної мети управління

інвестиціями на підприємстві, а також запропоновано класифікувати принципи управління інвестиціями за наступними взаємопов'язаними видами: інтегрованість, континуальність, гнучкість та універсальність.

Розроблено загальну модель управління інвестиціями в процесі здійснення підприємницької діяльності, яка базується на інвестиційному потенціалі (сукупності інвестиційних ресурсів) та інноваційній активності (забезпечує реалізацію інновацій, нових бізнес-ідей на підприємстві), шляхом застосування принципів, методів, функцій та визначенні мети і завдань, відображає процес реалізації інвестиційної стратегії (генерального плану) через проведення інвестиційної політики в конкретних аспектах управління інвестиціями (розробка інвестиційних проєктів, відбір та провадження інвестиційної програми, забезпечення інвестиційного портфелю тощо)

На наш погляд, в контексті наукової проблематики потребують подальшої активізації дослідження з приводу наступних питань:

– удосконалення понятійно-категоріального апарату зазначеної тематики, насамперед це стосується співставлення та чіткого розмежування в українській науковій думці понять «інвестиції», «капітальні вкладення», «управління інвестиціями» та «управління інвестиційною діяльністю» тощо;

– збільшити увагу проблемам застосування кластерних моделей (спираючись на світовий досвід) як важливого інструменту підвищення ефективності управління інвестиціями в процесі підприємницької діяльності.

Також подальшого дослідження потребує вивчення впливу зовнішніх (екзогенних) факторів на процес управління інвестиціями в межах підприємницької діяльності.

Наукове пізнання та осмислення процесу управління інвестиціями, як важливої складової підприємницької діяльності дає змогу обґрунтувати спрямованість, сутність та зміст інвестиційної та фінансової діяльності підприємства на сучасному етапі трансформації української економіки.

Список використаних джерел:

1. Шепиленко В. Ю. Інвестиційна складова діяльності підприємства. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2022. Вип. 2(88). С. 91–96.
2. Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18.09.1991. № 1560-XII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text> (дата звернення: 14.11.2022).
3. Господарський кодекс України від 16.01.2003. № 436-IV / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 14.11.2022).
4. Податковий кодекс України від 02.12.2010. № 2755-VI / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 14.11.2022).
5. Keynes J. M. *The General Theory of Employment, Interest and Money*. Kindle Edition : Digital Fire, 2022. 434 p.
6. Gitman L. J., Joehnk M. D. *Fundamentos de inversiones*. México : Pearson Educación, 2009. 720 p.
7. McConnell C. R., Brue S. L. *Economics: Principles, problems, and policies* fourteenth edition. Irwin : McGraw-Hill, 1998. 849 p.
8. Дідур К. М. Сутність, класифікація й структура інвестиційної та інноваційної діяльності підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2022. № 9-10. С. 30–37.
9. Шевченко Ю. А. Інвестиційна поведінка ТНК у глобальному турбулентному середовищі : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.02. Київ, 2020. 398 с.
10. Безп'ята І. В. Інвестиційне забезпечення аграрного сектора економіки : монографія. Миколаїв : МНАУ, 2016. 337 с.
11. Кацан А. М. Інвестування розвитку агропромислових підприємств : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04. Київ, 2019. 265 с.
12. Колесніков Г. О. Менеджерський словник : навчально-довідкове видання. Київ : ВД «Професіонал», 2007. 288 с.
13. Верланов Ю. Ю. Фінансовий менеджмент : навчальний посібник. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. 336 с.
14. Бланк И. А. *Финансовый менеджмент : учебный курс*. Киев : Эльга-Н, Ника-Центр, 2005. 656 с.
15. Fabozzi F. J. *Investment management*. Englewood Cliffs : Prentice-Hall International, Inc., 1995. 780 p.
16. Новикова І. В. Вартісно-орієнтоване управління інвестиційною діяльністю підприємства : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04. Суми, 2013. 219 с.
17. Войнаренко М. П., Єпіфанова І. Ю. *Управління інвестиційною діяльністю промислових підприємств : монографія*. Вінниця : ВНТУ, 2011. 188 с.
18. Бланк И. А. *Инвестиционный менеджмент : учебный курс*. Киев : Эльга-Н, Ника-Центр, 2001. 448 с.
19. Феєр О. В. *Управління інвестиціями як складова інвестиційного механізму підприємства. Економіка і суспільство*. 2016. Вип. 5. С. 256–259.

20. Сімкова Т. О., Байда О. К. Формування системи управління інвестиційною діяльністю підприємства. *Ефективна економіка*. 2020. № 12. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/12_2020/121.pdf (дата звернення: 16.11.2022).

21. Бестужева С. В., Козуб В. О. Формування та реалізація міжнародної інвестиційної стратегії підприємства: методичний аспект. *Економічний простір*. 2020. № 154. С. 16–20.

22. Стахурська С. А. Формування інвестиційної стратегії в контексті змін в організації. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 41. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1558/1499> (дата звернення: 16.11.2022).

23. Інвестиційна активність підприємств з виробництва продукції з високою доданою вартістю в умовах обмежених ринків: парадигма та механізми забезпечення : монографія / Н.Ю. Брюховецька, І.П. Булеєв та ін.; НАН України, Ін-т економіки пром-сті. Київ, 2019. 388 с.

24. Бушовська Л.Б. Управління інвестиційною діяльністю як важливий складник економічної безпеки підприємств. *Економіка і суспільство*. 2017. Вип. 11. С. 170–176.

25. Грицай Т. Л. Інвестиційний проект як економічна категорія. *Фінанси, облік і аудит*. 2011. Вип. 18. С. 272–278.

26. Єпіфанова І. Ю., Бардадин О. А. Сутність інвестиційного потенціалу підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 14. С. 39–42.

27. Економічна енциклопедія у 3 т. / відповідальний редактор С. В. Мочерний. Київ : Видавничий центр «Академія», 2000. Т. 1. 863 с.

References:

1. Shepylenko V. Yu. (2022) Investytsiina skladova diialnosti pidpriemstva [Investment component of the enterprise]. *Problemy systemnoho pidkholu v ekonomitsi*, vol. 2 (88), pp. 91–96.

2. Pro investytsiinu diialnist: Zakon Ukrainy vid 18.09.1991. № 1560-XII [On investment activity: Law of Ukraine of 18. 09. 1991. No. 1560-XII]. Verkhovna Rada Ukrainy. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text> (in Ukrainian)

3. Hospodars'kyu kodeks Ukrayiny vid 16.01.2003. № 436-IV [Economic Code of Ukraine of 16.01.2003 № 436-IV]. Verkhovna Rada Ukrainy. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (in Ukrainian)

4. Podatkovyy kodeks Ukrayiny vid 02.12.2010 r. № 2755-VI [Tax Code of Ukraine of 02.12.2010 № 2755-VI]. Verkhovna Rada Ukrainy. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (in Ukrainian)

5. Keynes J. Mn. (2022) *The General Theory of Employment, Interest and Money*. Kindle Edition: Digital Fire.

6. Gitman L. J., Joehnk M. D. (2009) *Fundamentos de inversiones*. México: Pearson Educación.

7. McConnell C. R., Brue S. L. (1998) *Economics: Principles, problems, and policies* fourteenth edition. Irwin: McGraw-Hill.

8. Didur K. M. (2022) Sutnist, klasyfikatsiia y struktura investytsiinoi ta innovatsiinoi diialnosti pidpriemstva [The essence, classification and structure of investment and innovation activity of the enterprise]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, no. 9-10, pp. 30–37.

9. Shevchenko Yu. A. (2020) Investytsiina povedinka TNK u hlobalnomu turbulentnomu seredovyshchi [Investment behavior of TNCs in a global turbulent environment] (PhD Thesis), Kyiv.

10. Bezpiata I. V. (2016) Investytsiine zabezpechennia ahrarynoho sektora ekonomiky: monohrafiia [Investment support of the agrarian sector of the economy]. Mykolaiv: MNAU.

11. Katsan A. M. (2019) Investuvannia rozvytku ahropromyslovykh pidpriemstv [Investing in the development of agro-industrial enterprises] (PhD Thesis), Kyiv.

12. Kolesnikov H. O. (2007) Menedzherskyi slovnyk [Management dictionary]. Kyiv: VD “Profesional”. (in Ukrainian)

13. Verlanov Yu. Yu. (2021) Finansovyi menedzhment [Financial management]. Mykolaiv: Vyd-vo ChNU im. Petra Mohyly. (in Ukrainian)

14. Blank Y. A. (2005) Fynansovyi menedzhment [Financial management]. Kyiv: Elha-N, Nyka-Tsentr. (in Russian)

15. Fabozzi F. J. (1995) *Investment management*. Englewood Cliffs: Prentice-Hall International, Inc.

16. Novykova I. V. (2013) Vartisno-orientovane upravlinnia investytsiinoiu diialnistiu pidpriemstva [Value-oriented management of investment activities of the enterprise]. (PhD Thesis), Sumy.

17. Voinarenko M. P., Yepifanova I. Yu. (2011) Upravlinnia investytsiinoiu diialnistiu promyslovykh pidpriemstv: monohrafiia [Management of investment activities of industrial enterprises]. Vinnytsia: VNTU.

18. Blank Y. A. (2001) Ynvestytsyonnyi menedzhment [Investment management]. Kyiv: Elha-N, Nyka-Tsentr. (in Russian)

19. Feier O. V. (2016) Upravlinnia investytsiiamy yak skladova investytsiinoho mekhanizmu pidpriemstva. *Економіка і суспільство*, vol. 5, pp. 256–259.

20. Simkova T. O., Baida O. K. (2020) Formuvannia systemy upravlinnia investytsiinoiu diialnistiu pidpriemstva [Formation of the system of management of investment activities of the enterprise]. *Ефективна економіка*, no. 12. Retrieved from: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/12_2020/121.pdf

21. Bestuzheva S. V., Kozub V. O. (2020) Formuvannia ta realizatsiia mizhnarodnoi investytsiinoi stratehii pidpriemstva: metodychnyi aspekt [Formation and implementation of the international investment strategy of the enterprise: methodical aspect]. *Ekonomichnyi prostir*, no. 154, pp. 16–20.
22. Stakhurska S. A. (2022) Formuvannia investytsiinoi stratehii v konteksti zmin v orhanizatsii [Formation of an investment strategy in the context of changes in the organization]. *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 41. Retrieved from: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1558/1499>
23. Briukhovetska N. Yu., Bulieiev I. P. (2019) Investytsiina aktyvnist pidpriemstv z vyrobnytstva produktsii z vysokoiu dodanoi u vartistiu v umovakh obmezhenykh rynkiv: paradyhma ta mekhanizmy zabezpechennia: monohrafiia [Investment activity of enterprises producing products with high added value in conditions of limited markets: paradigm and mechanisms of support]. Kyiv: NAN Ukrainy, In-t ekonomiky prom-sti.
24. Bushovska L. B. (2017) Upravlinnia investytsiinoiu diialnistiu yak vazhlyvyi skladnyk ekonomichnoi bezpeky pidpriemstv [Management of investment activities as an important component of the economic security of enterprises]. *Ekonomika i suspilstvo*, vol. 11, pp. 170–176.
25. Hrytsai T. L. (2011) Investytsiinyi proekt yak ekonomichna katehoriia [Investment project as an economic category]. *Finansy, oblik i audit*, vol. 18, pp. 272–278.
26. Yepifanova I. Yu., Bardadyn O. A. (2017) Sutnist investytsiinoho potentsialu pidpriemstva [The essence of the investment potential of the enterprise]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, no. 14, pp. 39–42.
27. Mochernyi S. V. (ed.) (2000) Ekonomichna entsyklopediia [Economic encyclopedia]. Kyiv: Vydavnychi tsestr "Akademiia".